

SVIATOSŤ MANŽELSTVA

Boh, ktorý stvoril človeka z lásky, **povolal ho aj k láske**, ktorá je základným a vrozeným povolaním každej ľudskej bytosti. Lebo človek je stvorený na obraz a podobu Boha, ktorý sám, je Láska" (1 Jn 4,8. 16).

SVEDECTVO PÍSMA:

„*Nie je dobre byť človekovi samému*“ (Gn 2, 18). Žena, „*telo z jeho tela*“ (Gn 2, 23), t. j. je mu rovná a veľmi blízka, je mu daná Bohom ako „*pomoc*“ (Gn 2, 18), a tak predstavuje Boha, od ktorého prichádza pomoc. „*Preto muž opustí svojho otca a svoju matku a pril'ne k svojej manželke a budú jedným telom*“ (Gn 2,24). Sám Pán Ježiš potvrdzuje, že to znamená trvalú jednotu životov obidvoch, keď pripomína, aký bol „od začiatku“ Stvoriteľov plán: „*A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo*“ (Mt 19, 6).^{*95}

Spolu s kňazstvom tvoria tzv. **stavovské sviatosti**. Stav tu vyjadruje formu života jednotlivca.

JE TO VÁŽNA INŠTITÚCIA CHCENÁ SAMÝM BOHOM, V KTOREJ SA ČLOVEK ROZHODUJE PRE JEDINÉHO PARTNERA NA CELÝ ŽIVOT. MUŽ A ŽENA SA STÁVAJÚ JEDNÝM TELOM.

„*Manželstvo neznamena pozerat' si do očí, ale hl'adiet' tým istým smerom.*“ Ten smer je veľmi podstatný, lebo aj keď občas zídeme z cesty, ale poznáme smer, dostaneme sa do cieľa, - kam chceme. Manželstvo je dobrovoľné partnerstvo muža a ženy na celý život. Keď však nie je s nimi Boh, nemá tú hodnotu a často ani trvácnosť. Má byť ako **trojnohá stolička: Muž - žena - Boh.**

UČENIE CIRKVI

Je to manželská zmluva, ktorou muž a žena vytvárajú medzi sebou celoživotné spoločenstvo, zamerané svojou prirodzenou povahou na dobro manželov, na plodenie a výchovu detí. Kristus ju povýšil medzi pokrstenými na sviatosť.^{*96}

Je to sviatosť, v ktorej dve osoby rôzneho pohlavia, spôsobilé pre manželstvo, vstupujú slobodne do nerozlučiteľného zväzku za účelom plodenia a výchovy potomstva a vzájomného posvätenia a dostávajú milosť na plnenie povinností tohto stavu.^{*97}

Manželstvo má božský pôvod. Neustanovil ho človek, ale Boh. Potvrdil ho Ježiš vo viacerých svojich výrokoch a svojou účasťou na svadbe v Kane.

Predstupňom sviatosti manželstva po dvorení a chodení partnerov je **snúbenectvo**. Je to zvláštny stav spoznávania sa navzájom a spoznávanie rodinného zázemia. Je preto veľmi dôležité poznať sa dobre navzájom počas priateľstva a snúbenectva.

Tiež je veľmi dôležité modliť sa už od skorej mladosti za dobrého partnera, či partnerku. Svätý otec Ján Pavol II. spomína mladíka - študenta, ktorý hľadal svoju životnú partnerku a hľadal ju - „na kolenách“ - v modlitbe. Pápeža zaujal jeho výrok: „Myslím si, že Boh mi chce dať práve toto dievča, aby sa stalo mojou manželkou.“ - Akoby ani nesledoval hlas svojej náklonnosti, ale predovšetkým hlas samého Boha.^{*98}

Zásnuby alebo zasnúbenie - je obrad, pri ktorom si mládenec a dievča navzájom sľúbia manželstvo.

Zásnuby sú obdobím intenzívnej prípravy a spoznávania, učenie chápať sa navzájom, počúvať, prijať jeden druhého. Výber partnera nie je náhoda ani osud. *"

MATÉRIA:

Vonkajším znakom sviatosti manželstva je **manželská zmluva** (sľub): Obojstranné prehlásenie vôle snúbencov vyslúžiť si sviatosť manželstva spočíva v slovách a znakoch. Výmena súhlasu medzi manželmi je nevyhnutný prvok manželstva. Ak chýba súhlas, manželstvo nejestvuje. Nemôže byť z donútenia, musí to byť slobodné!

FORMA:

Vzájomné prijatie manželského súhlasu pred zástupcom Cirkvi a dvoma svedkami.

ÚČINKY:

- **Manželský zväzok** – zaväzuje k celoživotnému spoločenstvu muža a ženy.
- **Sviatostná milosť** – posväcuje manželov a dáva im s pomáhajúcou milosťou nadprirodzenú silu k splneniu ich povinností.
- Spôsobuje rozmnoženie **posväcujúcej milosti**.

VYSLUHOVATEĽ A PRIJÍMATEĽ

Manželstvo je jedinou sviatosťou, kde tí, ktorí prijímajú sviatosť (manželstva), **navzájom si ju sami aj vysluhujú.**

Je to z dôvodu, že podstatou sviatosti manželstva je výlučne manželská zmluva (vzájomný sľub). Jeden vysluhuje sviatosť druhému, kým druhý ju svojim súhlasom prijíma.

Kanonické právo pripúšťa a predpokladá aj výnimky uzatvárania platného manželstva bez asistencie kňaza.

Podmienky platnosti udelenia a prijatia sviatosti manželstva:

- * obidvaja sú pokrstení,
- * majú aspoň virtuálny úmysel konať to, čo koná Cirkev (súhlas),
- * nemať rozlučujúce manželské prekážky,
- * zachovanie Cirkvou predpísanej formy (pred zástupcom Cirkvi a dvomi svedkami).

K hodnému prijatiu sviatosti manželstva sa vyžaduje **stav milosti**. (Po sviatosti zmierenia a prijatí Eucharistie).

Podľa názoru teológov nehodne prijatá sviatosť ožije po splnení známych podmienok získania milosti.

Od roku 1992 je občianskym zákonom zrovnoprávnený cirkevný sobáš so sobášom civilným, keď je cirkev riadne zaregistrovaná.

ZNEPLATŇUJÚCE MANŽELSKÉ PREKÁŽKY:

- robia osobu nespôsobilou na platné uzavretie manželstva (kán. 1073).

Vek: Muž do 16 rokov a žena do 14 rokov veku nemôže platne prijať manželstvo.

Impotencia: Impotencia (absolútna alebo relatívna), majúca za následok neschopnosť manželského pohlavného aktu. Sterilita nie je prekážkou.

Predchádzajúci platný manželský zväzok: U civilne rozvedeného: Sobáš katolíckej stránky:

- a) s katolíckou stránkou v katolíckom kostole - platné!
- b) s katolíckou stránkou len civilne = neplatné.

Manželstvo katolíckej stránky s nepokrstenou stránkou bez dišpenzu je neplatné.

Kňazské svätenie - diakon, kňaz, biskup.

Verejný sľub doživotnej čistoty v rehoľnom inštitúte.

Únos - neplatné aj keby sa unesená stránka pre manželstvo rozhodla, kým je pod vplyvom únoscu.

Kto so zámerom uzavrieť manželstvo s istou osobou spôsobí smrť jej alebo svojej manželskej stránke, neplatne sa pokúša prijať manželstvo. Tiež sa neplatne pokúšajú o manželstvo medzi sebou tí, ktorí fyzickým, alebo psychickým nátlakom, spôsobili smrť manželskej stránke.

Pokrvenstvo - v priamej línii medzi predkami aj potomkami zákonnými aj prirodzenými.

V bočnej línii až do 4. stupňa vrátane. (Deti bratancov a sesterníc už môžu platne a dovolene prijať manželstvo. S dišpenzom aj bratanec a sesternica). **Švagrovstvo**- je prekážkou len v priamej línii.

Prekážka verejnej mravopočestnosti.

Adopcia - zákonné príbuzenstvo v priamej línii a v druhom stupni bočnej línie.

V mnohých krajinách sa veľmi často vyskytujú prípady **miešaného manželstva** - (medzi katolíkom a pokrsteným nekatolíkom). Prípady manželstiev s rozdielnosťou kultúry - (medzi katolíckym partnerom a nepokrsteným partnerom) si vyžaduje ešte väčšiu opatnosť.

Podľa práva platného v Latinskej cirkvi aj vo východných cirkvách, miešané manželstvo, aby bolo dovolené, potrebuje výslovné povolenie cirkevnej vrchnosti.

V prípade rozdielnosti kultúry sa pre platnosť manželstva vyžaduje výslovný dišpenz od prekážky. Toto povolenie alebo tento dišpenz predpokladá, že obidve stránky poznajú a nevylučujú ciele a podstatné vlastnosti manželstva, ako aj to, že katolícka stránka potvrdí záväzky, s ktorými treba oboznámiť aj nekatolícku stránku - zachovať svoju vieru a zabezpečiť kresťanskú výchovu detí v Katolíckej cirkvi.

PODSTATNÉ VLASTNOSTI MANŽELSTVA:

* **Nerozlučnosť** - Svätý Augustín ju prirovnáva k nestratiteľnému kresťanskému charakteru s rozdielom, že je len relatívne neopakovateľný, t. j. počas života partnera. Napriek tomu, že Starý zákon (Mojžišov) pripúšťaťal rozvod (prepustenie manželky), Ježiš v evanjeliu vyhlasuje nerozlučiteľnosť, bez akýchkoľvek podmienok a výnimiek: („Každý, kto prepustí svoju manželku a vezme si inú, dopúšťa sa voči nej cudzoložstva. A ak ona prepustí svojho muža a vydá sa za iného, cudzoloží“: Mk 10, 11-12) *"" alebo „Čo Boh spojil, človek nech nerozlučuje.“ (Mt 19, 6)

Sú však situácie, v ktorých sa manželské spolužitie stáva z najrozličnejších dôvodov prakticky nemožným. V takýchto prípadoch Cirkev **pripúšťa fyzickú rozluku manželov** a koniec spolužitia. Pred Bohom však manželia neprestávajú byť manželom a manželkou; nemôžu uzavrieť nový zväzok. V takejto ťažkej situácii najlepším riešením by bolo zmierenie, ak je to možné. Kresťanské spoločenstvo je povolané pomáhať týmto osobám, aby kresťanský prežívali svoju situáciu, verní svojmu manželskému zväzku, ktorý ostáva nerozlučiteľný.

*** Jednota** -jednotnosť je vlastnosťou, ktorá spočíva v jednoženstve a jednomužstve. Vernosť a jednotu si vyžaduje aj dobro detí, ktoré sú jedným zo základných cieľov manželstva. Jednotnosť manželstva má základ v tom, že zobrazuje spojenie Krista s Cirkvou. Lebo Kristus nezaložil dve cirkvi ale iba jednu.*¹⁰⁷

Láska manželov samou svojou povahou vyžaduje jednotu a nerozlučiteľnosť spoločenstva ich osôb, ktoré zahŕňa celý ich život „A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo" (Mt 19, 6). KKC § 1645 „Jednota manželstva potvrdená Pánom je očividne zrejmá aj z rovnakej osobnej dôstojnosti ženy a muža, ktorú treba uznávať vo vzájomnej a úplnej láske." Polygamia (mnohoženstvo) je v rozpore s dôstojnosťou a manželskou láskou, ktorá je jediná a výlučná. Tiež aj polyandria - mnohomužstvo.

„Samotná manželská ustanovizeň a manželská láska sú svojou prirodzenou povahou zamerané na plodenie a výchovu potomstva, a tým dosahujú akoby svoju korunu."

Manželia, ktorým Boh nedoprial mať deti, môžu i napriek tomu viesť zmysluplný manželský život z hľadiska ľudského i kresťanského. Ich manželstvo môže vynikať plodnosťou lásky, pohostinnosti a obetavosti.

Kristus sa chcel narodiť a vyrásť v kruhu svätej rodiny Jozefa a Márie. Cirkev je v skutočnosti „Božia rodina". Jadro Cirkvi už od jej začiatkov tvorili rodiny, ktoré sa stali veriacimi, boli malými ostrovmi kresťanského života v neveriacom svete.

V súčasnom svete, ktorý je viere často cudzí, ba až nepriateľsky naklonený, majú kresťanské rodiny prvoradý význam ako ohniská živej a žiarivej viery. Preto Druhý vatikánsky koncil nazýva rodinu starobylým názvom Ecclesia domestica („domáca cirkev"). V kruhu rodiny „majú byť rodičia slovom a príkladom prvými hlásateľmi viery pre svoje deti".

V rodine sa veľmi jasne uplatňuje aj krstné kňazstvo otca, matky, detí a všetkých členov rodiny:

- „prijímaním sviatostí,
- modlitbou a vzdávaním vďaky,
- svedectvom svätého života,
- sebazapieraním a činorodou láskou".

Rodina je tak prvou školou kresťanského života a „školou plnšej ľudskosti". Tu sa človek učí trepezlivosti a radosti z práce, bratskej láske, veľkodušnému a opätovnému odpúšťaniu a najmä uctievaniu Boha modlitbou a obetou svojho života.

